

DOI <https://doi.org/10.30525/978-9934-26-664-5-44>

## FEATURES OF TRANSLATING CULTURAL REALIA IN THE GERMAN–UKRAINIAN LANGUAGE PAIR

### ОСОБЛИВОСТІ ПЕРЕКЛАДУ КУЛЬТУРНИХ РЕАЛІЙ У НІМЕЦЬКО-УКРАЇНСЬКІЙ МОВНІЙ ПАРІ

**Zinchenko O. A.**

*Candidate of Philological Sciences,  
Associate Professor at the Department  
of Germanic Philology,  
Kyiv National Linguistic University  
Kyiv, Ukraine*

**Зінченко О. А.**

*кандидат філологічних наук,  
доцент кафедри германської  
філології,  
Київський національний лінгвістичний  
університет  
м. Київ, Україна*

Сучасне перекладознавство розглядає переклад як складний процес міжмовної та міжкультурної комунікації, у межах якого формується вторинний текст, здатний функціонувати в іншому мовному та культурному середовищі. Перекладач виступає медіатором між культурами, забезпечуючи не лише лінгвістичну відповідність, а й відтворення концептуальних та ціннісних структур оригіналу. Особливої уваги в цьому контексті потребують культурні реалії – лексичні одиниці з виразним національно-культурним компонентом значення.

Культурні реалії відображають специфіку предметів, явищ, інституцій чи понять певної культури, які не мають повного еквівалента в іншій мовній системі. Вони акумулюють історичний досвід, соціальні практики, традиції та світоглядні уявлення певного народу. Як зазначає Р. Зорівчак, реалії є носіями етнокультурної інформації, а їх переклад передбачає реконструкцію культурного змісту в новому мовному середовищі, що виходить за межі формального відтворення лексеми [1, с. 37]. Сучасні дослідження підкреслюють важливість системного підходу до перекладу культурних реалій у німецько-українській мовній парі, що забезпечує адекватність комунікації та збереження культурної специфіки [2, с. 18–21; 4, с. 92–93].

Ретельний аналіз сучасних німецько-українських текстів свідчить, що перекладач часто використовує під час перекладу різні способи відтворення культурно-специфічного значення. До них належать транслітерація та транскрипція, калькування, описові перефразування, використання функціональних аналогів, адаптація до мовно-культурного середовища та комбіновані підходи [3, с. 74].

Наприклад, переклад **нобутових реалій** (*Dirndl, Feierabend, Stollen, Oktoberfest*) здійснюють через транслітерацію або пояснювальний/описовий переклад, що дозволяє зберегти найкраще культурний контекст та функціональне навантаження оригіналу [2, с. 20–22].

**Етнографічні реалії**, такі як *Sorbe* чи історичні германські племена, вимагають під час перекладу поєднання пояснювальних перефразувань та функціональних аналогів для адекватного сприйняття в українському тексті [4, с. 89–92].

**Міфологічні реалії** (*Loreley, Walhalla, Kobold*) потребують уваги під час перекладу до культурного контексту та міфологічного семантики, яку вони репрезентують, і передаються через адаптований переклад або коментар, що зберігає відтінки оригінальної семантики [5, с. 114–116].

**Релігійні та адміністративно-політичні реалії** (*Reformationstag, Erntedankfest, Bundesrat, Landtag, Bundeskanzler*) відтворюють в перекладі шляхом застосування відповідних перекладацьких стратегій, зокрема калькування, описового перефразування або використання функціональних аналогів, що забезпечує адекватну інтерпретацію їхнього змісту та ролі в німецькому культурному просторі [2, с. 22–23].

У процесі перекладу **соціально-професійних та фінансово-економічних реалій** (*Beamter, Bürgermeister, Euro, Bundesbank*) доцільним є використання функціональних еквівалентів або пояснювального перефразування, що сприяє збереженню точності та культурної автентичності [3, с. 77–78].

Системний підхід до перекладу німецьких реалій у сучасних німецьких й українських текстах демонструє, що ефективність перекладацького рішення визначається здатністю відтворити культурний код оригіналу без надмірної втрати змістових і емоційних компонентів. Це підкреслює, що переклад культурних реалій є динамічним процесом інтерпретації, що вимагає не лише мовної компетентності, а й глибокого розуміння історико-культурного контексту обох мов. Комбінування способів відтворення дозволяє забезпечити комунікативну повноцінність перекладеного тексту та збереження його національно-культурної маркованості [1, с. 37; 2, с. 23].

### Література:

1. Зорівчак Р. П. Реалія і переклад (на матеріалі англомовних перекладів української прози). Львів : Видавництво при Львів. ун-ті, 1989. 216 с.
2. Амеліна С. М. Особливості перекладу лакун з німецької на українську мову. *International Journal of Philology*. 2023. Vol. 14, № 4. С. 15–23. DOI: [https://doi.org/10.31548/philolog14\(4\).2023.02](https://doi.org/10.31548/philolog14(4).2023.02)

3. Leleka T. O. Особливості перекладу слів-реалій. *Наукові записки. Серія : Філологічні науки*. 2023. № 206. С. 74–79.

4. Karpiuk V., Kazhan Y., Korystova K. Translating the realities of a German fairy tale as a means of improving translation competence. *Educational Dimension*. 2024. Vol. 10. P. 84–102.

5. Каменецька К. А. Особливості перекладу лінгвокраїнознавчих реалій Німеччини. *Проблеми розвитку гуманітарних наук в контексті глобальних трансформацій сучасного комунікаційного простору* : зб. матеріалів Всеукр. наук.-практ. конф., 27 жовт. 2023 р. Харків : НТУ «ХП», 2023. С. 41–45.

DOI <https://doi.org/10.30525/978-9934-26-664-5-45>

## ON RENDERING THE STYLE OF JACK LONDON'S “THE APOSTATE” INTO UKRAINIAN

### ВІДТВОРЕННЯ СТИЛІСТИКИ ОПОВІДАННЯ ДЖЕКА ЛОНДОНА «ВІДСТУПНИК» УКРАЇНСЬКОЮ МОВОЮ

**Kuzmina K. A.**

*Candidate of Philological Sciences,  
Associate Professor,  
Associate Professor at the Department  
of Theory and Practice  
of Translation from English,  
Taras Shevchenko National University  
of Kyiv  
Kyiv, Ukraine*

**Кузьміна К. А.**

*кандидат філологічних наук, доцент,  
доцент кафедри теорії і практики  
перекладу з англійської мови,  
Київський національний університет  
імені Тараса Шевченка  
м. Київ, Україна*

Твір Джека Лондона «Відступник» є автобіографічним оповіданням відомого американського письменника, у якому на прикладі свого героя – маленького хлопчика на ім'я Джоні – він описує важку дитячу долю наприкінці XIX – на початку XX століття, коли діти нарівні з дорослими були змушені працювати на перших фабриках Америки [5, 6].

Для розуміння сучасних соціальних і економічних процесів та вирішення пов'язаних з ними проблем вкрай необхідно вміти їх бачити в історичній перспективі, у зв'язку з минулими етапами розвитку людської цивілізації. Формуванню такого історичного погляду на життя сприяє знайомство з художніми творами як вітчизняних, так